

UNIVERZA V LJUBLJANI
BIOTEHNIŠKA FAKULTETA
ODDELEK ZA GOZDARSTVO IN OBNOVLJIVE GOZDNE
VIRE

Matteo Bottosso

**RAZLOGI ZA IN PROTI PONOVI UVEDBI SLOKE
(*Scolopax rusticola* L.) NA SEZNAM LOVNIH VRST V
SLOVENIJI**

DIPLOMSKO DELO

Visokošolski strokovni študij

Ljubljana, 2016

UNIVERZA V LJUBLJANI
BIOTEHNIŠKA FAKULTETA
ODDELEK ZA GOZDARSTVO IN OBNOVLJIVE GOZDNE VIRE

Matteo Bottosso

RAZLOGI ZA IN PROTI PONOVI UVEDBI SLOKE (*Scolopax rusticola* L.) NA SEZNAM LOVNIH VRST V SLOVENIJI

DIPLOMSKO DELO
Visokošolski strokovni študij

**REASONS FOR AND AGAINST REINTRODUCTION OF
WOODCOCK (*Scolopax rusticola* L.) ON THE LIST OF
GAMESPECIES IN SLOVENIA**

GRADUATION THESIS
Higher professional studies

Ljubljana, 2016

Diplomsko delo je zaključek visokošolskega strokovnega študija gozdarstva. Opravljeno je bilo na Katedri za varstvo gozdov in ekologijo prostoživečih živali, na Oddelku za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire Biotehniške fakultete Univerze v Ljubljani.

Komisija za študijska in študentska vprašanja Oddelka za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire BF je 30. 8. 2016 sprejela temo in za mentorja diplomskega dela imenovala prof. dr. Klemna Jerino in za recenzenta prof. dr. Boštjan Pokorny.

Komisija za oceno in zagovor:

Predsednik:

Član:

Član:

Datum zagovora:

Podpisani izjavljam, da je diplomsko delo rezultat lastnega raziskovalnega dela. Izjavljam, da je elektronski izvod identičen tiskanemu. Na univerzo neodplačno, neizključno, prostorsko in časovno neomejeno prenašam pravico shranitve avtorskega dela v elektronski obliki in reproduciranja ter pravico omogočanja javnega dostopa do avtorskega dela na svetovnem spletu prek Digitalne knjižnice Biotehniške fakultete.

Matteo Bottosso

KLJUČNA DOKUMENTACIJSKA INFORMACIJA

ŠD	Vs
DK	GDK 156.2 (497.4)(043.2)=163.6
KG	sloka/ <i>Scolopax rusticola</i> /upravljanje/varstvo
KK	
AV	BOTTOSSO, Matteo
SA	JERINA, Klemen (mentor)
KZ	SI-1000 Ljubljana, Večna pot 83
ZA	Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, Oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire
LI	2016
IN	RAZLOGI ZA IN PROTI UVEDBO SLOKE (<i>Scolopax rusticola</i> L.) NA SEZNAM LOVNIH VRST V SLOVENIJI
TD	Diplomsko delo (visokošolski strokovni študij)
OP	IV, 22 str., 4 pregl., 7 sl., 55 vir.
IJ	SI
JI	sl/en
AI	V nalogi smo osvetlili razloge za in proti uvrstitvi sloke med lovno divjad. Pri tem smo poskušali zajeti čim več dostopnih podatkov in objavljenih virov, ki so ustrezali postavljenim ciljem naloge. V Sloveniji je sloka od leta 1993 na seznamu zavarovanih vrst in jo pokriva Uredba o zavarovanju ogroženih živalskih vrst (Ur. l. RS. št. 57/1993). Pred tem je bila vrsta določena kot lovna z Zakonom o varstvu, gojitvi in lovu divjadi iz leta 1976. Lovci v Sloveniji so zainteresirani, da bi jo spet uvrstili med divjad. Temu izrazito nasprotujejo naravovarstvene organizacije, predvsem z utemeljitvami, da sloka v Sloveniji zelo redko gnezdi zaradi možnih zamenjav in odstrela drugih, bolj ogroženih vrst ptic, pa tudi zaradi možnih negativnih vplivov, ki bi lahko spremljali porast komercialnega lova predvsem tujih gostov. Proučili smo pretekli lov na sloko v Sloveniji v letih od 1985 do 1993. Odstrel je znašal od 1300 do 2000 ptic letno in je prostorsko zajemal skoraj celotno Slovenijo. Ker je sloka izrazito migratorna vrsta in gnezdi v večjem obsegu v severni Evropi, obstoj vrste v Sloveniji verjetno ni odvisen od uspešnosti gnezdenja na našem ozemlju, ampak od stanja globalne selitvene populacije v Evropi. Menimo, da bi ob upoštevanju domačih in tujih podatkov o splošni biologiji vrste sloka lahko bila tudi pri nas spet lovna, ker slovenski odstrel vrste ne ogroža, globalno ni ogrožena, je lovna v večjem delu Evrope, obenem pa je lov na vrsto donosen in bi številne lovce zanimal. Predhodno pa bi bilo treba proučiti/oceniti morebitne vplive lova na sloko na netačne vrste, ki so bolj ogrožene in bi lahko prihajalo do zamenjav, in možne negativne vplive, ki bi lahko spremljali povečanje komercialnega lova.

KEY WORDS DOCUMENTATION

DN Dn
 DC FDC 156.2(497.4)(043.2)=163.6
 CX woodcock/*Scolopax rusticola*/management/protection
 CC
 AU BOTTOSO, Matteo
 AA JERINA, Klemen (supervisor)
 PP SI-1000 Ljubljana, Večna pot 83
 PB University of Ljubljana, Biotechnical faculty, Department of Forestry and
 Renewable Forest Resources
 PY 2016
 TI PROTECTION AND MANAGEMENT OF EURASIAN WOODCOCK
 (*Scolopax rusticola* L.) IN SLOVENIA AND EUROPE
 DT Graduation thesis (higher professional studies)
 NO IV, 22 pp., 4 tab., 7 fig., 55 ref.
 LA SI
 AL sl/en

AB In this work we performed a study on the reasons for and against the inclusion of woodcock between game species. In this study we tried to include all the available published study and data that meet the objectives of the task. In Slovenia, the species is since 1993 on the list of protected species and is covered by the Regulation on the protection of endangered animal species (Ur. l. RS, no. 57/1993). Before that, it was a game species regulated by the Law on the protection, breeding and hunting wild game from 1976. Hunters in Slovenia are interested to list it among the game species. This is strongly opposed by conservation organizations, mainly based on arguments that the woodcock rarely breeds in Slovenia and also because of possible mistakes and culling of other, more endangered species. We examined the historical hunting of woodcock in Slovenia in the period from 1985 to 1993. Culling ranged from 1,300 to 2,000 birds killed per year and spatially covered almost the entire country. Since woodcock is highly migratory species and nests to a greater extent in northern Europe, the existence of population in Slovenia does not depend on the success of nesting in our territory, but on the status of global migration population in Europe. We believe that taking into account the existing domestic and foreign data on the general biology of the species, woodcock may also in Slovenia become game species, because Slovenian hunting of species does not endanger species globally, the species is being hunted in majority of Europe. It would be however necessary to examine the impacts of hunting woodcock on non-target species that are more threatened.

KAZALO VSEBINE

KLJUČNA DOKUMENTACIJSKA INFORMACIJA	III
KEY WORDS DOCUMENTATION	IV
KAZALO PREGLEDNIC	VI
KAZALO SLIK	VI
1 UVOD	1
1.1 NAMEN NALOGE	1
1.2 METODE DELA	1
1.3 CILJI IN HIPOTEZE.....	3
2 REZULTATI.....	4
2.1 STANJE VRSTE	4
2.2 SELITEV	5
2.3 OBMOČJE GNEZDITVE	6
2.4 ODSREL SLOKE V EVROPI	6
2.4.1 Odstrel sloke v Sloveniji	7
2.4.2 Lovski turizem.....	10
2.5 DIREKTIVA O PTICAH	13
2.6 DOSEDANJE AKTIVNOSTI GLEDE UVRSTITEV SLOKE MED LOVNO DIVJAD.....	14
2.6.1 Zamenjava med vrstami.....	15
3 DISKUSIJA.....	16
4 SKLEP	18
5 VIRI	19
ZAHVALA	23

KAZALO PREGLEDNIC

Preglednica 1: Odstrel sloke po letih od leta 1985 do 1992 (LOV 11)	7
Preglednica 2: Cena paketov za lovski turizem in lov na sloko	10
Preglednica 3: Cena uplenjene sloke po državah	11
Preglednica 4: Ponudba na dan na Hrvaškem v Bjelovarsko-Bilogorski županiji (Lovski savez ..., 2015).....	12

KAZALO SLIK

Slika 1: Razširjenost sloke v Evropi (Aradis in sod., 2006: 5).....	4
Slika 2: Selitev sloke (Studi preliminari sulla, 2007: 119).....	5
Slika 3: Številčnost odstrela sloke v Sloveniji v obdobju 1985–1992 (LOV 11).	7
Slika 4: Odvzem sloke po loviščih v Sloveniji v obdobju 1980–1984 (LOV 11).....	8
Slika 5: Odvzem sloke po loviščih v Sloveniji v obdobju 1985–1989 (Lov 11).....	9
Slika 6: Odvzem sloke po loviščih v Sloveniji v obdobju 1990–1993 (Lov 11).....	9
Slika 7: Sloka je spodaj levo, čoketa zgoraj levo (Svensson, 2000).	15

1 UVOD

Sloka (*Scolopax rusticola* L.) je v velikem delu Evrope pomembna lovna vrsta ptic z dolgo tradicijo lova. Ker je vrsta, ki se pojavlja v času, ko ni druge divjadi, in na območjih, na katerih zaradi velikih lovnih pritiskov ni druge divjadi, je za lov lahko zelo pomembna. Lov na sloko je razširjen po vsej Evropi in spada med elitno vrsto lova s psi. Ti so namreč za lov na sloko skoraj nujni, v njihovo vzgojo pa je treba vložiti veliko truda, preden so rezultati zadovoljivi. Vrsta je zanimiva za lovce s psi, saj po vzletu leti klasično cikcakasto, to pa za uspešen odstrel zahteva lovčevu spretnost. Lov na sloko omogoča loviščem tudi precejšen zaslužek in je lahko tudi eden njihovih glavnih prihodkov. V Evropi je celoten odstrel sloke ocenjen na od dva do pet milijonov ptic na leto (Spanò, 2001). V Sloveniji je bila vrsta lovna do leta 1993, kasneje pa so jo zaradi pritiskov naravovarstvenikov uvrstili med zavarovane vrste z utemeljitvijo, da v slovenskem prostoru zelo redko gnezdi, lov pa bi njen status še dodatno slabšal. Lovci pa se še vedno zanimajo zanjo in bi jo radi kot v drugih državah na svetu lovili tudi v Sloveniji.

1.1 NAMEN NALOGE

Namen naloge je bil predvsem na podlagi pregleda literature in deloma analiz pričujoče raziskave opredeliti razloge za uvrstitev sloke med lovne vrste in proti temu. Raziskali smo, kakšen je lov na sloko v Evropi, in analizirali pretekli odstrel vrste v Sloveniji, pa tudi okvirno opredelili, kako je na varstveno stanje sloke vplival odstrel v Sloveniji. Evropska zakonodaja dopušča lov sloke z upoštevanjem Direktive o pticah le, če lov vrste ne ogroža (European Commission, 2002). Po pregledu razmer v Evropi in Sloveniji (IUCN Red List Data, 2015) smo opredelili številčnost, trende številčnosti populacije, selitev in glavna gnezditvena območja (npr. Aradis in sod., 2006). Opredelili smo tudi razloge, zakaj naj bi se spet lahko uvrstila med lovne vrste oz. zakaj bi morala ostati v uredbi kot zaščitena vrsta. Eden stranskih učinkov uvedbe lova na sloko bi lahko bil zamenjava vrst ali naključni odstrela ogroženih vrst, ki so sloki podobne in so zavarovane (Denac in sod., 2013), kar smo tudi poskušali osvetliti v nalogi. Na podlagi podatkov evropskih lovskih društev smo analizirali tudi prihodke, ki jih omogoča lov na sloko.

1.2 METODE DELA

Za nalogo smo zbirali podatke in informacije v pisni in elektronski obliki. Ugotovili smo, da so precej različni (pogosto podajajo neenotne ugotovitve) in da je o sloki v Sloveniji razmeroma malo podatkov. Vrsta ni bila podrobno raziskana. Podatke o vrsti smo zbrali s pregledovanjem objavljenih virov, dostopnih v slovenskih knjižnicah, pregledali smo razne ornitološke knjige, priročnike in ornitološko revijo *Acrocephalus*. Ker je literatura o sloki v

Sloveniji zelo skopa, smo poiskali podatke tudi na spletu. Ugotovili smo, da je zaradi velikega zanimanja tujih lovcev največ podatkov o ptici v italijanskem, francoskem in angleškem jeziku. Za iskanje smo uporabili baze Google scholar, Sciencedirect in Jstor. S spleta smo uporabili le podatke, ki jih je bilo mogoče preveriti tudi v literaturi, in tiste, ki so jih zapisali v raznih lovskih društvih predvsem v Italiji, Franciji in Angliji, v katerih se ukvarjajo s to ptico. Zanimali so nas predvsem podatki/objave, ki so bili povezani z omenjanjem vrste v Sloveniji in Evropi, ki so zajemali podatke o odstrelu v Evropi in se nanašali na Direktivo o pticah in pripombe k spremembi uredbe o določitvi odstrela divjadi in lovno dobo. S povezovanjem in primerjanjem podatkov smo si ustvarili podobo o sloki in obsežnosti lova doma in v tujini. Pomemben del naloge je zato pregled položaja sloke v Evropi in Sloveniji, kar je prikazano v rezultatih.

Na spletnih straneh smo preverjali tudi ceno lova na sloko, predvsem na straneh, ki ponujajo lovski turizem. V iskanje smo vključili besede lovski turizem, hunting woodcock, turismo venatorio in caccia alla beccaccia.

Iz baze podatkov o odstrelu smo pridobili informacije na podlagi poročil z obrazcev LOV 11 in tako zajeli podatke o odstrelu sloke v Sloveniji. Obrazci LOV 11 so bili za raziskovalno obdobje vodeni le v tiskani obliki, Lovska zveza Slovenije pa jih je zbirala za pregled realizacije načrta lovišč in jih poslala Statističnemu uradu. Shranjeni so v arhivu na sedežu Zavoda za gozdove Slovenije. Analizirali smo obdobje od leta 1985 do 1993, ko je v Sloveniji še potekal odstrel sloke; za isto obdobje smo pripravili tudi karte s prikazom odstrela po loviščih za posamezna podobdobja.

Sloka je bila ob zadnjem odpiranju uredbe o lovnih vrstah kandidat za premestitev iz zavarovanih vrst med lovne, kar so podpirali Lovska zveza Slovenije (LZS), Zavod za gozdove Slovenije (ZGS) in Inštitut za ekološke raziskave ERICO Velenje (ERICO), najbolj odmevni nasprotnik premestitvi pa je bilo Društvo za opazovanje in preučevanje ptic Slovenije (DOPPS) Analizirali smo DOPPS-ove Pripombe k predlaganim spremembam uredbe o določitvi divjadi in lovnih dob, LZS-jev predlog MKOza spremembe nekaterih lovnih vrst v divjad in ERICO. Predloge in pripombe smo pridobili na spletnih straneh, iz člankov in predlog uradne dokumentacije, ki je na voljo. Nekaj jih je izšlo v publikacijah državnih organov, nekatere pa so objavile institucije, ki so bile aktivno vpletene v predlog.

1.3 CILJI IN HIPOTEZE

Hipoteze, ki smo jih postavili, so:

- a) Pobude za ponovno umestitev sloke med divjad so motivirale številne, po nazorih zelo različne interesne skupine. Zato domnevamo, da problematika ni enoznačna in obstajajo različni razlogi za in proti umestitvi sloke med divjad.
- b) Domnevamo, da lovci v Sloveniji želijo sloko umestiti na seznam divjadi, ker ima tak status v večjem delu Evrope, ker je lov nanjo ekonomsko in doživljajsko zanimiv.

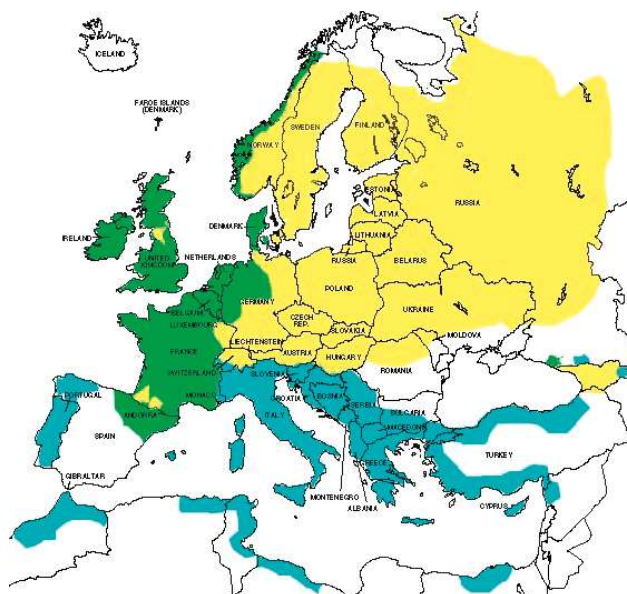
Poleg preverjanja naštetih hipotez ima naloga še naslednja dva specifična cilja:

- a) Okvirno opredeliti ali vsaj prepoznati razloge za in proti umestitvi sloke med divjad v podporo prihodnjim dialogom na tem področju.
- b) Okvirno opredeliti dopustnost lova te vrste v Sloveniji.

2 REZULTATI

2.1 STANJE VRSTE

Sloka je razširjena na območju skoraj celotne Evrazije, razen v večjem delu Sibirije; živi v celotni Evropi (Spanò, 2001; Aradis in sod., 2006). Njena razširjenost v Evropi je prikazana na sliki 1; prikazana so tudi območja, kjer je selivka. Gnezdi (označeno rumeno) predvsem v vzhodnem delu Evrope, in sicer od Rusije do Nemčije in od Avstrije do Norveške. V zimskem času, ko vrsta prezimi v Evropi, je pretežno vezana na dele Sredozemlja (označeno modro). Ptica je vse leto na Britanskih otokih in v Franciji, kar je označeno zeleno (Aradis in sod., 2006).

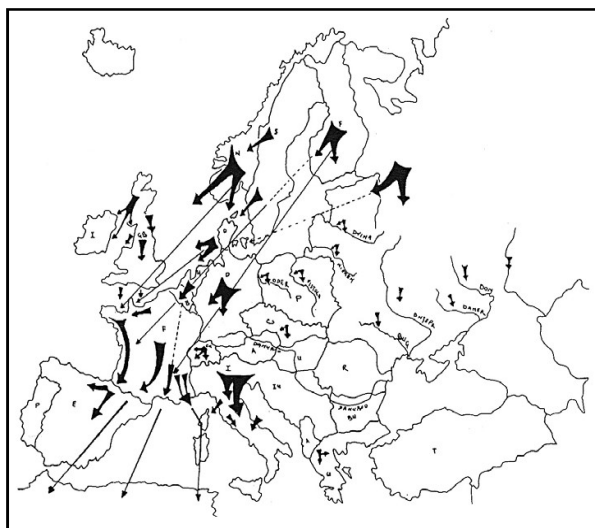
Slika 1: Razširjenost sloke v Evropi (Aradis in sod., 2006: 5)

Populacija v Evropi je ocenjena na 15 milijonov ptic, od tega jih okoli 90 odstotkov živi v evropskem delu Rusije, Belorusije, na Finskem, Švedskem in Norveškem (European Commission, 2005). Razne klasifikacije različnih avtorjev prikazujejo stanje sloke različno. Na lestvici mednarodno priznane organizacije za zaščito narave IUCN Red List Data je na seznamu opredeljena kot »vrsta ni ogrožena« (IUCN Red List Data, 2015), njena uvrstitev v Evropi pa se po oceni raznih organizacij spreminja. Zaradi upadanja populacije v ruskem delu jo je Birdlife International (2004) ocenil kot vrsto v upadanju (Denac in sod., 2013). Po mnenju Birdlife International (2016) pa kljub temu ni v nevarnosti, da bi izginila. Podobno je v Evropskem akcijskem načrtu upravljanja sloke (European Commission, 2005) navedeno, da ima vrsta sicer neugoden status, a ni v nevarnosti, da bi izginila. V Sloveniji je status sloke ocenjen z E2 (močno ogrožena vrsta), ker pri nas zelo redko gnezdi (Pravilnik o uvrstitvi ogroženih rastlinskih in živalskih vrst v

rdeči seznam, 2010). Varstveno stanje sloke v Evropi je zaradi neenotnega pogleda nanjo težko določiti. Verjetno pa je najbolje pri tem uporabljati uveljavljeno klasifikacijo IUCN Red List Data, ker jo uporabljajo vse naravovarstvene organizacije. Ob tem pa velja izpostaviti, da se njen status v Evropi, kot smo prej pokazali, močno spreminja.

2.2 SELITEV

Sloka je selivka in prezimi predvsem v zahodni in južni Evropi, in sicer kar 2,2 milijona osebkov (Aradis in sod., 2006). Največji del ptic prihaja iz Rusije, Finske in držav okoli Baltskega morja. Selitev se začne v jesenskem času, ko temperature padejo pod 0°C, to je od 15. do 30. oktobra (Spanò, 2001). Smeri selitve so prikazane na sliki 2. Optimalna okolja za prezimovanje so v sredozemskem delu Evrope, v katerem so zime mile, prezimujejo pa tudi v delih zahodne Evrope (Velika Britanija, Španija, Francija). Večina populacije iz skandinavskih držav prezimi v Italiji in Franciji, pa tudi v Afriki (Spanò, 2001).

Slika 2: Selitev sloke (Studi preliminari sulla, 2007: 119)

Spomladanska selitev, ko se osebki vračajo na območja gnezdenja, se začne v drugi polovici februarja in poteka do začetka aprila (Spanò, 2001). O selitvi sloke prek Slovenije vemo razmeroma malo. Vsekakor se vrsta nekoliko pogosteje pojavlja v Sloveniji v drugi polovici septembra, ko se začne jesenska selitev, pa do druge polovice novembra. Spomladanska selitev se začne konec februarja in traja do prve polovice aprila (Adamič, 1976).

2.3 OBMOČJE GNEZDITVE

Osrednja gnezditvena območja segajo od Baltskega morja do Avstrije in od Rusije do Francije. V ruskem delu je največja gnezditvena populacija. Ocenjujejo, da reprodukativna populacija znaša 1,5–11 milijona osebkov (Aradis in sod., 2006).

Sloke so v času gnezditve večinoma vidne v svatovskih poletih. Dokaj pred kratkim je bila dokumentirana gnezditev, na primer na sežanskem območju. Tam v gozdu niso fotografirali le ptice, ampak tudi uspešno izvalitev (Grošelj, 2015). Avtorji poročajo, da v Sloveniji sloka navadno gnezdi od konca marca oz. aprila do julija (Adamič, 1976). V Sloveniji naj bi gnezdilo do 100 parov ptic (Božič, 1983; Geister, 1995), po novejših raziskavah pa jih gnezdi le 20–40 parov (Denac in sod., 2011).

2.4 Odstrel sloke v Evropi

V Evropi se z lovom na sloko ukvarjajo predvsem specializirani lovci s psi (Spanò, 2001). V nekaterih državah Evrope so lovci organizirani v skupine oz. lovska društva, ki so specializirana za lov na sloko, in sicer v Italiji, Franciji, Veliki Britaniji, Španiji, Portugalski, Švici, Irski in na Madžarskem (European Commission, 2005).

Sloko v Evropi lovci lovijo predvsem s psi, drugi način pa je čakanje na prelete ptic pred mrakom ali v zgodnjih jutranjih urah. Raziskovalci so ocenili, da v Evropi na leto lovci odstrelijo 3 – 4 milijonov ptic (Ferrand in Gossmann, 2000). Od celotnega evropskega števila uplenjenih slok zajema odstrel v Franciji od 30 do 40 % (Duriez in sod., 2005). Ocena uplenjenih ptic v Franciji je do 1.500.000 ptic (Ferrand in Gossmann, 2000), za tem sta Italija z do 1.000.000 (Spanò, 2001) in Grčija s 500.000 odstreljenimi pticami (Ferrand in Gossmann, 2001).

Raziskovalci ocenjujejo, da je v Franciji uspešnost preživetja sloke 44 % za odrasle in 34 % za mlade osebkove (Tavecchia in sod., 2002). V Italiji je pritisk na sloko z odstrelom podoben kot v Franciji, preživi 88 % ptic na letni ravni (Aradis in sod., 2006). Odstrel v različnih državah znaša od 15 do 25 %, naravna smrtnost pa od 46 do 64 % skupne smrtnosti (Spanò, 2001). S primerjavami med lovnim območjem in rezervatom so raziskovalci pokazali, da 80 % odraslih in 64 % mladih ptic preživi zimsko obdobje in da je smrtnost zaradi lova za 22 % povečana. Pri tem je treba poudariti, da sta lov in plenilstvo po podatkih na isti ravni in je izguba ptic zaradi obeh razlogov skoraj enaka (Duriez, 2003). Mlade ptice so tudi najbolj izpostavljene zaradi neizkušenosti, pri iskanju hrane pa se bolj premikajo po širšem okolju in so zato lahek plen (Aradis in sod., 2006).

2.4.1 Odstrel sloke v Sloveniji

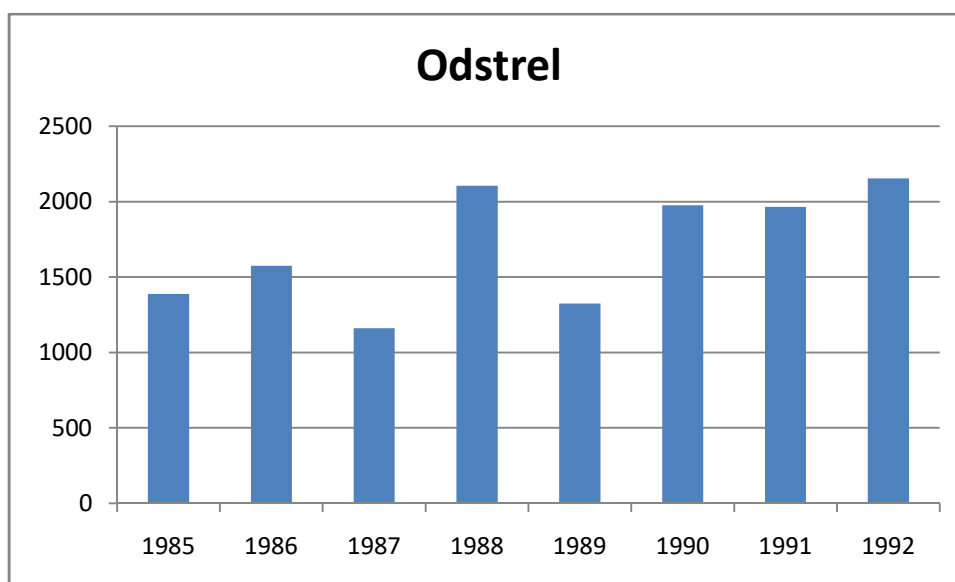
Lovna doba na sloko je bila v Sloveniji določena z Zakonom o varstvu, gojitvi in lovu divjadi leta 1976. V Sloveniji je od 14. oktobra 1993 vrsta na seznamu Uredbe o zavarovanju ogroženih živalskih vrst.

Lov na sloko smo analizirali na podlagi podatkov z obrazca LOV 11 Zavoda za gozdove Slovenije. Obrazci v splošnem vsebujejo zapisani odstrel tekočega leta, izgubo, vlaganje, spomladansko številčnost in načrt odstrela za prihodnje leto, na njem so tudi podatki po letih iz vse Slovenije. Pri sloki se vsi podatki praktično nanašajo le na odstrel. Analizirali smo obdobje od leta 1985 do 1992.

Preglednica 1: Odstrel sloke po letih od leta 1985 do 1992 (LOV 11)

Leto	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1997	1992
Odstrel	1387	1575	1160	2105	1325	1976	1966	2154

Od leta 1985 do 1992 (preglednica 1) je bil odstrel dokaj stabilen, z rahlo naraščajočim trendom, razen nihanja v letih 1987 – 1989. Najmanjši je bil leta 1987, ko je znašal 1160 osebkov, največji pa leta 1992, ko je znašal 2154 osebkov.

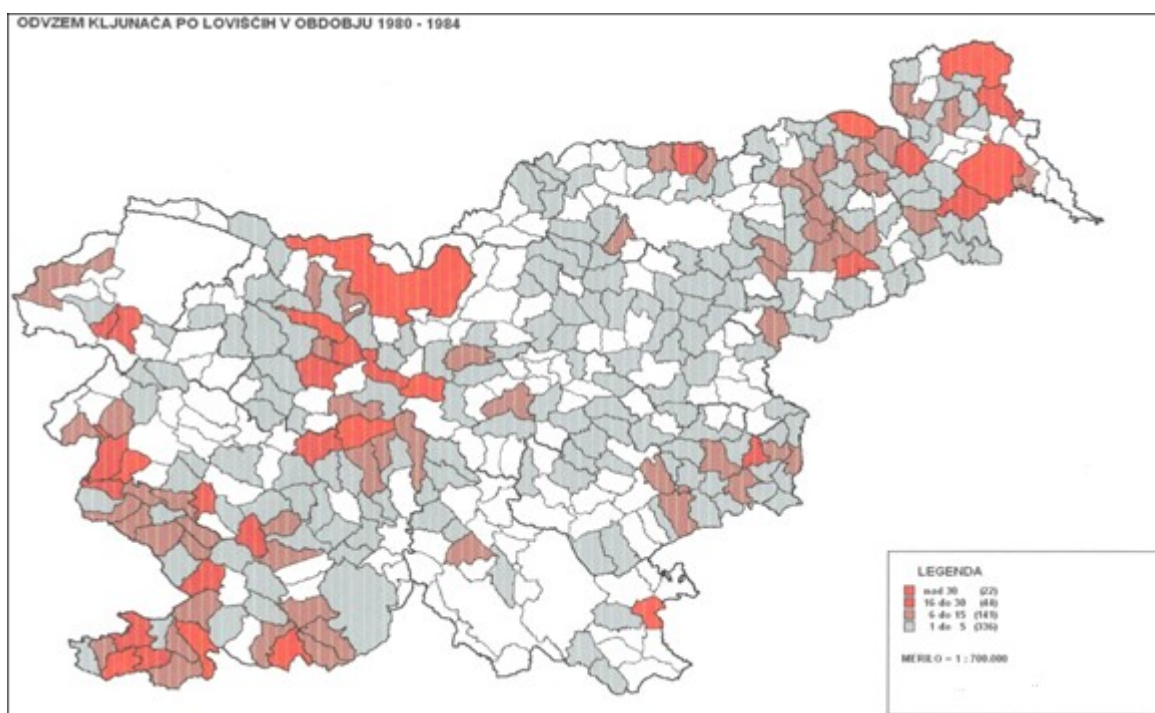
Slika 3: Številčnost odstrela sloke v Sloveniji v obdobju 1985–1992 (LOV 11).

Podatke o odstrelu smo grafično prikazali tudi po letih (slika 3). Število izločenih živali je v obdobju 1985 – 1992 nihalo zaradi razlik v intenzivnosti selitev, spreminjalo pa se je tudi prostorsko, verjetno zaradi razlik v intenziteti lova in gostoti ptic. Na Primorskem, Notranjskem, Gorenjskem in v Prekmurju je bilo v loviščih v povprečju uplenjenih več kot

30 osebkov v enem letu. V drugih krajih Slovenije je število uplenjenih ptic v loviščih večinoma manjše, in sicer od 1 do 5 osebkov na leto.

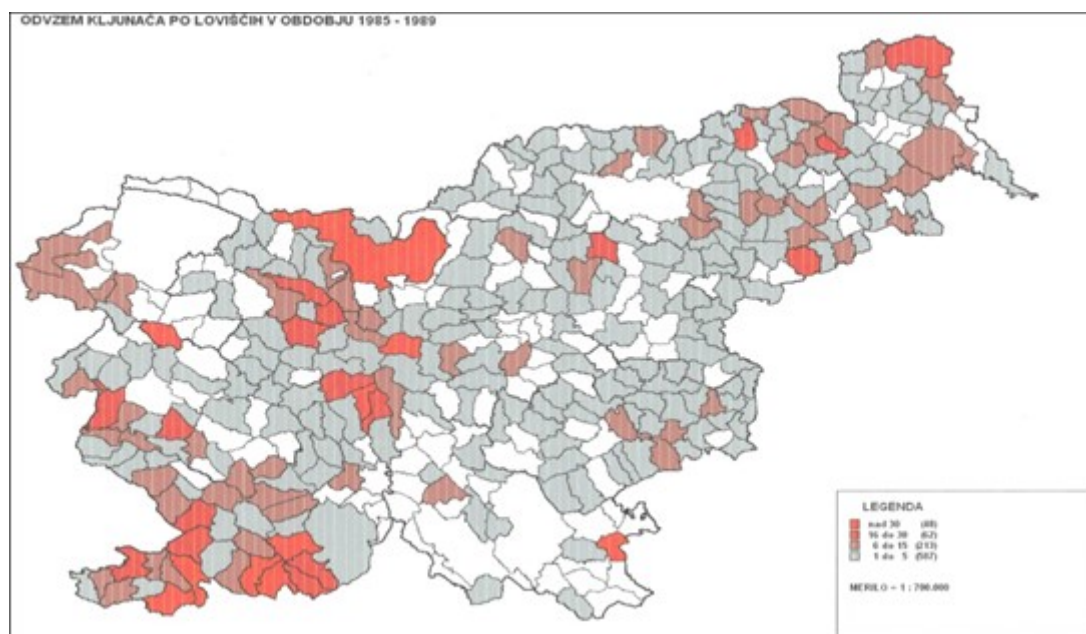
V letih 1985–1987 je torej številčnost odstrela slok v Sloveniji nihala, opazimo pa lahko tudi nenadno povečanje odstrela sloke leta 1988 in stalno povečevanje od leta 1990. V letu 1989 je bilo ustreljenih precej manj slok. Vzroki nihanja števila ustreljenih slok in tudi skoraj podvojenega števila ustreljenih ptic v letu 1988 v primerjavi z letom 1987 niso znani.

V Sloveniji je bil odstrel sloke v obdobju 1985 – 1992 povprečno 1706 osebkov na leto. Podatki so po obdobjih in prostorsko prikazani na kartah (slika 4). Z barvami so ponazorjena tudi mesta s pogostejšim lovom oz. zanimanje lovcev za vrsto. Rdeča barva je znak za intenzivni odstrel, vijoličasta ponazarja območja z dokaj intenzivnim lovom, siva z manjšim odstrelom, na območjih bele barve pa vrste niso uspešno lovilo zaradi nezanimanja za lov ali pa, ker je tam ni bilo.

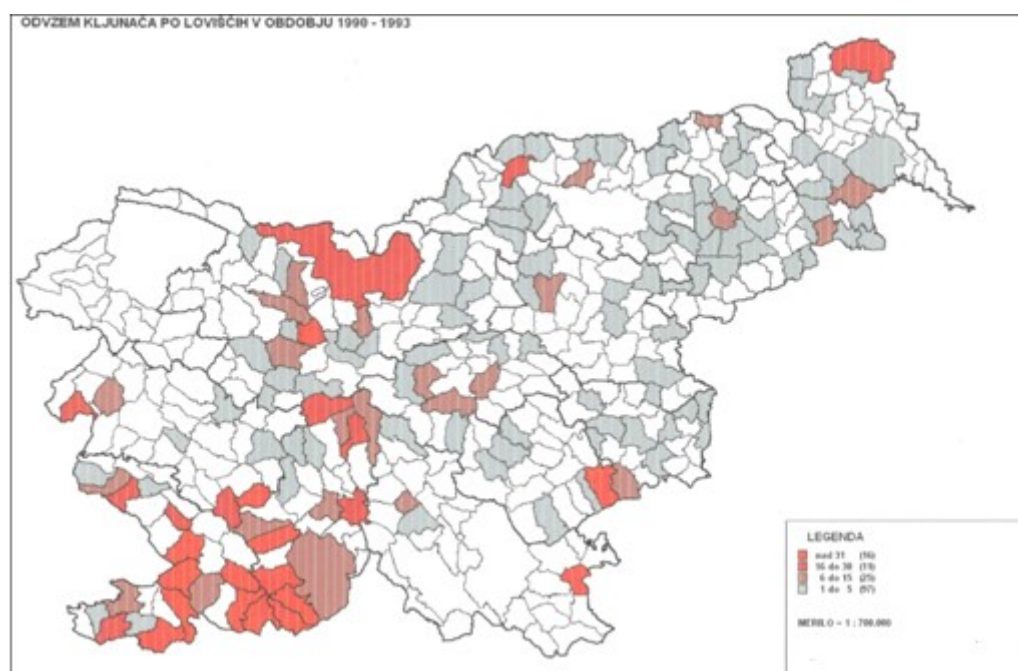
Slika 4: Odvzem sloke po loviščih v Sloveniji v obdobju 1980–1984 (LOV 11).

S slike 4 je razvidno, da so sloko lovili skoraj po celotni Sloveniji.

Slika 5: Odvzem sloke po loviščih v Sloveniji v obdobju 1985–1989 (Lov 11).

V naslednjem obdobju 1985 – 1989 se je število ustreljenih slok povečalo in je bilo skupaj ulovljenih 7552 ptic (slika 5).

Slika 6: Odvzem sloke po loviščih v Sloveniji v obdobju 1990–1993 (Lov 11).

V obdobju 1990–1993 so največ ptic ulovili na Primorskem, in sicer 6096 v treh letih (slika 6).

Pri analizi odvzema je mogoče opaziti tudi, da je število lovišč, označenih z rdečo barvo, ves čas vsaj približno enako. To pomeni, da je lov na sloko na teh območjih tradicija. Ta območja so na Gorenjskem, v Prekmurju, na Notranjskem in Primorskem. Na Primorskem je lov bolj intenziven kot v drugih delih države, kar je lahko posledica ugodnejšega, milejšega podnebja in s tem povezanega pogostejšega in podaljšanega prezimovanja sloke, pa tudi vplivov lovske tradicije iz Italije.

Vendar pa iz analiziranega odstrela v Sloveniji nikakor ni mogoče razbrati številčnosti sloke ali njenega pojavljanja na slovenskem ozemlju. Odstrel sloke kaže le, da so sloko v Sloveniji lovili ves čas v prikazanem obdobju, da so se zanj zanimali ves čas, prav takšna je bila tudi tradicija lova nanjo.

Odstrel v Sloveniji pomeni v primerjavi s preostalim odstrelom v Evropi 0,003 odstotka celotnega odstrela. Ta delež odstrela vsekakor ni mogel vplivati na evropski položaj ptice ali spreminjati gnezditvene populacije ali je ogroziti na evropski ravni. Iz podatkov je tudi razvidno, da so zaradi majhnega števila ocenjene gnezditvene populacije lahko lovili predvsem ptice, ki so letele na Hrvaško ali v Italijo.

2.4.2 Lovski turizem

Lovski turizem se je uveljavil predvsem v vzhodnih državah, kjer je številčnost sloke velika in lov nanjo tradicija (Spanò, 2001). Lovske organizacije ponujajo za lovski turizem pakete za lov na sloko. Ti zajamejo tudi neposredne stroške pri lovu, ki so prenočišče, hrana, najem puške in psa, urejanje dokumentacije, spremstvo, dnevi lova, urejanje dokumentacije za lastnega psa itd. (Masterfin, 2013).

Preglednica 2: Cena paketov za lovski turizem in lov na sloko

Država	Cena paketa EUR/osebo	Vir
Bolgarija	1220	Masterfin, 2013
Srbija	790	La starna, 2013
Črnagora	680	La starna, 2013
Makedonija	1390	Caccia e avventura, 2013
Hrvaška	1150	Aurora Caccia d.o.o. 2013
BiH	1150	Aurora Caccia d.o.o. 2013
Romunija	1600	Hunter Company, 2013
Belorusija	1169	BelHuntService, 2013
Rusija	1190	Slaviansky trophy hunting club, 2013
Ukrajina	2250	Woodcock & Snipe Hunter Ltd, 2013

Iz preglednice 2 je razvidno, da se cena lovskega turizma na sloko po državah razlikuje. Od preostalih držav se cene zelo razlikujejo na Hrvaškem, kjer je cena dnevnega lova 1 00 EUR (Lov u Hrvatskoj, 2011). Paketi se med seboj razlikujejo tudi glede na omejitve pri številu ulovljenih slok. V Bolgariji je npr. navedena številka ulova sloke 21. Razlike pa nastajajo tudi po dnevih, ko traja paket, predvideno pa je od tri do pet lovnih dni. Iz preglednice je razvidno, da gre lahko pri lovskega turizmu za veliko denarja. V Istri je prispevek lovskega turizma h gospodarstvu ocenjen na tri milijarde evrov (Prekalj, 2011), žal pa nimamo podatka, koliko k temu pripomore lov na sloko in koliko lovcev se ukvarja s to dejavnostjo, čeprav je sloka tam verjetno ena ključnih lovnih vrst.

Zanimiv je na primer podatek, da se je v Ukrajini lova na sloko udeležilo 41 turistov (Romagnanoi ..., 2011). To pri 41 lovcih pomeni prihodek 92.280 evrov, če je vsakdo izmed njih plačal na osebo 2250 evrov. Iz preglednice 3 je razvidno, kolikšna je cena za sloko po ulovu, in ne za paketno ponudbo. Cena za ulov posamezne ptice niha od 12 evrov v Belorusiji do 25 evrov na Hrvaškem. To je za ulovljeno ptico razmeroma nizka cena. Razlika med ceno sta odstreljeni osebek in cena trofeje. Odstreljeni osebek je pod pojmom odstrel glavna posledica lova in predstavlja posege v populacijo divjadi (Marolt, 2009). Trofeja pa je za lovca spomin na lov in doživetje (Češarek, 2010).

Preglednica 3: Cena uplenjene sloke po državah

Država	Cena odstreljenega osebka evro/osebek	Cena trofeje evro/osebek	Vir
Bolgarija	20		Bulgarian Hunt Service Ltd, 2013
Poljska	15		Il postiglione, 2013
Srbija	15		Lovackisavez Srbije, 2013
Hrvaška	25		Lovački savez, 2013
Romunija		50	Ro Hunting, 2015
Rusija		50	Astvahunt, 2015
Belorusija	12		BelHuntService, 2013

Zaradi bližine in pojavljanja sloke tudi na Hrvaškem je zanimiva analiza ponudbe v tej državi. Lov na sloko je na Hrvaškem tradicionalen (Musulin in sod., 2009).

Iz preglednice 4 je razvidno, da na ceno lovskega turizma na Hrvaškem vpliva več dejavnikov. Za ulov sloke plača lovec dodatno glede na ponudbo še 25 evrov za eno (preglednica 3). Na Hrvaškem je dovoljeno, da lovec ustrelji 3 sloke na dan in skupaj 4 sloke na 100 ha površine lovišča (Musulin in sod., 2009).

Preglednica 4: Ponudba na dan na Hrvaškem v Bjelovarsko-Bilogorski županiji (Lovači savez ..., 2015)

Lov na malo divjad	EUR
Organizacija lova in vstop lovca v lovišče	10
Spremljevalec lova	30
Voznik	20
Izkušeni lovski pes na dan	20
Dresura psa	50
Uporaba gostovega psa	10
Uporaba vpreženega konja	50
Uporaba miniavtobusa ali terenskega vozila za km	0,8
Uporaba osebnega vozila za km	0,25
Uporaba traktorja	50
Prevajalec	40

V navedeni ceni nista vključena prenočišče in hrana kot v drugih evropskih državah.

2.5 DIREKTIVA O PTICAH

Prostoživeče ptice na ozemlju EU varuje Direktiva o pticah (Direktiva 2009/147/ES) in določa, da vse članice upoštevajo potrebne ukrepe za ohranitev ptic. Ukrepi morajo temeljiti na varovanju habitatov, da zagotovijo njihovo preživetje, prezimovanje in razmnoževanje s posebnimi zaščitnimi območji. Sloka spada na dodatek številka II/1, na katerem so lovne vrste. Zanje je vsaki državi EU dovoljen odstrel, če to omogočajo zakonske ureditve posameznih držav. Ptica je omenjena tudi v aneksu III/2, v katerem so vrste, ki se lahko tržijo (Direktiva 2009/147/ES, 2009).

V aneksu II/2 so navedene vrste, katerih lov je dovoljen le, če ne ogroža vrste. Prepovedana pa je uporaba sredstev za množično neselektivno lovljenje ali streljanje ptic ali sredstev, ki bi lahko povzročila lokalno izginotje vrste (Direktiva 2009/147/ES, 2009). Dovoljen je le trajnostni lov, to je tisti, ki ohranja vrsto in populacijo ptic. Lov ni dovoljen med selitvijo ptic spomladi, ko se vračajo na gnezditvene predele, in med gnezditvijo. V direktivi je navedeno, da morajo biti pri trajnostnem lovu predvidena območja, na katerih ni lova, da se lahko ptice prehranjujejo in mirujejo. V Direktivi o pticah sta še posebej poudarjena pomembnost izmenjevanja podatkov med državami članicam iz namenom raziskovalnega dela in monitoringa ter uvajanje raziskav populacijske dinamike vrste (European Commission, 2002). Člen 10 predvideva spodbujanje raziskovanja in vse dejavnosti, ki so podlaga za varovanje, upravljanje in trajnostno rabo populacij mnogih vrst ptic, vključno s sloko (Direktiva 2009/147/ES, 2009). Glede lova je še posebno pomembno določilo v prilogi V. pri točki c) Navedba podatkov o populacijskih nivojih selitvenih vrst, ki so razvidni iz obročkanja, in d) Ocena vpliva načinov odvzema prostoživečih ptic na populacijske nivoje (European Commission, 2002), za katera pa Slovenija žal nima podatkov ali jih zdaj ne izvaja.

Ko je Slovenija postala članica Evropske unije, je morala v svojo zakonodajo prenesti določila Habitatne direktive in Direktive o pticah ter vzpostaviti omrežje Natura 2000. Habitatna direktiva ohranja biotsko raznovrstnost habitatnih tipov in vrst prostoživečih živali (razen ptic) in rastlinskih vrst. Cilj je v ugodnem stanju ohranjati izbrane habitatne tipe in vrste, ki jih je Unija določila kot pomembne, ob upoštevanju gospodarskih, socialnih in kulturnih razmer ter regionalnih in lokalnih značilnosti. Direktiva o pticah določa, da se za vrste z Dodatka I določi posebna varstvena območja, na katerih se ohranja ugodno ohranitveno stanje kvalifikacijskih vrst. Enaka območja se določi za ogrožene migratorne vrste iz člena 4 (2) Direktive o pticah. V Sloveniji sta za varstvo sloke izločeni dve območji Natura 2000 (SPA), in sicer Pohorje in Ljubljansko barje (Denac in sod., 2011).

2.6 DOSEDANJE AKTIVNOSTI GLEDE UVRSTITEV SLOKE MED LOVNO DIVJAD

Leta 2012 sta Lovska zveza Slovenije (LZS) in Inštitut ERICO Velenje posredovala Ministrstvu za okolje mnenje, da bi sloko spet lahko uvrstili med lovno divjad. LZS je v prid temu zapisal, da je mogoče sloko loviti skoraj povsod v EU, da je bil letni odstrel pred uveljavitvijo popolnega zavarovanja leta 1993 do 2000 osebkov, da podatki iz EU kažejo, da pri lovu sloke v spomladanskem času ulovijo večinoma samce, samice so pri svatbenem letu skoraj neaktivne in je verjetnejša smrtnost samcev. Ta pa bi lahko pomenilo, da vpliv lova na to vrsto ni velik. ERICO tudi argumentira, da je odstrel od dva do štiri milijone in bi bil slovenski delež pri lovu majhen ter sloke ne bi ogrožal (Novinec, 2013).

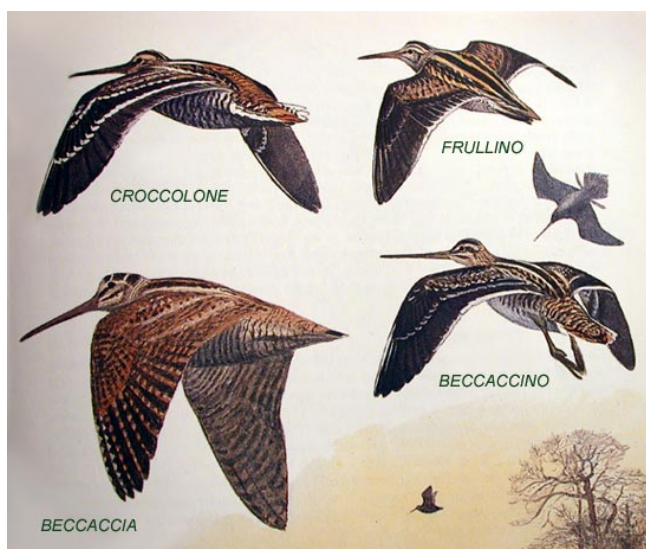
Mnenje ERICO je bilo podobno, dodano je bilo le, da je vrsta uvrščena v dodatek II Direktive o Pticah in jo je dovoljeno loviti, da je prejšnji odstrel edini vir podatkov o številčnosti vrste v Sloveniji in da lahko lov po direktivi sveta 79/409 EGS o ohranjanju prostoživečih ptic (2008) s smotrno rabo podpira ohranjanje vrste. Treba je poudariti še eno razliko, ki je LZS ni navedel, in sicer, da spomladanski lov ne vpliva na vrsto, je pa treba pred dokončno odločitvijo o primerni lovni dobi opraviti še natančnejši pregled literature in učinkov takega lova v drugih državah. Oba sta predlagala enako lovno dobo, in sicer od začetka septembra do konca marca. Mnenje o uvrstitvi sloke med lovno divjad je podal tudi Zavod za gozdove in je podobno predlogoma LZS in ERICO. Predlagana lovna doba je od začetka oktobra do konca decembra (Novinec, 2013).

Mnenje DOPPS je bilo, da je v Sloveniji sloka močno ogrožena gnezdilka in ima status E2 ter da v Sloveniji gnezdečih osebkov ni mogoče ločiti od osebkov iz drugih držav. Poleg tega izpostavljajo, da številčnost sloke v Evropi upada zlasti v Rusiji, pa tudi v Sloveniji je redka gnezdilka, njena populacija je ocenjena na 20 – 40 parov (Denac in sod., 2011). Tudi lov po ocenah/poročanju DOPPS precej vpliva na populacijo, zato nastanejo ponorne populacije in smrtnosti zaradi lova vrsta ne zmore povsod nadomestiti s povečano rodnostjo. Obseg odstrela slok in njeno preživetje je močno odvisno od intenzivnosti lova. V primerjavi lovnih in nelovnih območij je mogoče po statističnih izračunih opaziti razlike. Mlade ptice se naselijo zunaj območja, da obdržijo stabilno populacijo. Poudarjajo še, da smrtnost zaradi ulova dodatno pripomore k smrtnosti in negativno vpliva na vrsto. Navajajo tudi, da je lov na sloko v nasprotju s Ptičjo direktivo in slovensko zakonodajo, ki z zakonom o ohranjanju narave nasprotuje kakršnikoli dodatni smrtnosti pri močno ogroženi slovenski gnezdilki, katere populacija upada tudi v EU (zbrano v Denac in sod., 2013).

Ministrstvo na koncu sloke ni umestilo na seznam divjadi, pri čemer so prej opravili več razprav s prej navedenimi interesnimi skupinami (Sprememba uredbe ..., 2013).

2.6.1 Zamenjava med vrstami

DOPPS navaja, da se pri lovu lahko zgodi, da lovci ne razločijo ptic in lovijo nepravne vrste namesto sloke, zlasti čoketo (Denac in sod., 2013). Na sliki 7 je razvidno, da je čoketa bolj podobna kozici kot sloki. Kozica je malo manjša od čokete. Sloka se zaradi nekaterih morfoloških znakov razlikuje od čokete. Ta ima bele črte in okrogel rep, sloka pa nima belih črt in ima pikast rep. Čoketa tudi leti drugače kot sloka, in sicer ravno in počasi, sloka pa cikcakasto. Ko vzleti, leti tiho in na kratkih razdaljah (Uccelli d'Europa ..., 2013). Po drugi strani pa je res, da je razlikovanje med vrstami, zlasti v slabih svetlobnih razmerah in naglici lova, izredno težavno in se zamenjava v praksi verjetno lahko zgodi, kar potrjujejo tudi neobjavljeni – anekdotični podatki (Mihelič, 2016).

Slika 7: Sloka je spodaj levo, čoketa zgoraj levo (Svensson, 2000).

Vrsti se delno razlikujeta tudi v življenjskem prostoru. Čoketa živi na mokrišču, poplavljenem polju ali na območju rek in jezer (Uccelli d'Europa ..., 2013). Sloka pa je generalist, ki podnevi načeloma živi v gozdu, ponoči pa odide na travnike, pogosto tudi mokrišča, kjer se prehranjujejo (Spanò, 2001). V gozdu so torej zamenjave med vrstama precej manj verjetne kot ob mokriščih, kar bi verjetno lahko z ustrezno regulacijo lova uporabili kot preprečevalni instrument neželenih zamenjav pri lovu. Čoketa se v severni Italiji zadržuje od aprila do maja in od julija do začetka septembra, lov pa v tem času ni mogoč (Fossati, 2011). Glede podobnosti sloke z drugimi pticami je v vodniku Narava na dlani, Gozdne ptice Slovenije (2009) navedeno, da je sloka podobna kozici in po barvi podhujki (vendar zamenjave zaradi razlik v velikosti v praksi skoraj niso možne), predvsem zaradi silhuete v temi. V Evropskem priručniku o lovu, ki je napisan skladno z Direktivo o pticah, je navedeno, da je v družini ptic Scolopacida mogoče zamenjati le kozico in čoketo, sloke pa sploh ni na seznamu (European Commission, 2002).

3 DISKUSIJA

Po nepreverjenih informacijah vlada med lovci veliko zanimanje za lov na sloko tudi v Sloveniji, podobno kot v vsej Evropi. Za lovce je zanimiva, ker vključuje lovske pse. Lov na sloko lahko ponekod ustvarja precejšen dohodek, saj privablja turiste z lovskim turizmom, na Hrvaškem ocenjujejo, da ima vrsta velik potencial v lovno-gospodarskem pomenu (Šprem in sod., 2010).

Ptičja direktiva dopušča lov na sloko, če lov ne ogroža vrste (European Commission, 2002). Študije o dinamiki populacije vrste so pokazale, da v Evropi lov v splošnem vrste ne ogroža (European Commission, 2005). Na Madžarskem so proučili posledice lova in ugotovili, da je bil lov tudi v spomladanskem času (čeprav je tedaj lov v neskladju z Direktivo o pticah) ustrezno izveden in demografsko ni imel negativnih posledic za evropsko populacijo (Farago in sod., 2012). Pri mladih osebkih je bila smrtnost zaradi lova in plenilstva primerljiva (Duriez, 2003). V Sloveniji je bila sloka lovna, preden so jo leta 1993 uvrstili na seznam Uredbe o zavarovanju ogroženih živalskih vrst (1993).

Menimo, da odstrel sloke v Sloveniji, če ga primerjamo z evropskim, ni in tudi v prihodnje ne globalno in verjetno ne lokalno v Sloveniji ne bi ogrožal vrste. Pridobljeni podatki so pokazali, da so sloko lovili v času jesenskega preleta. Odstrel se je v času povečeval, ampak ni dokazov, da bi lahko kakorkoli negativno vplival na vrsto. Tudi v drugih državah, v katerih ima sloka biološko gledano podoben status kot v Sloveniji (pomemben predvsem selitven del populacije) je lov praviloma dovoljen. Zato menimo, da argument, da je sloka varovana kot redka gnezdilka in je zato lov nanjo prepovedan, ne drži. Poudariti velja, da v Direktivi o pticah nikjer ni določila, da je lov na neko vrsto dovoljen le, če ga je mogoče pokriti z rodnostjo na istem območju, saj je sloka izrazito selitvena vrsta. Končno sloka brez selitve pri nas ne glede na lov (upoštevaje izredno nizko število gnezdečih parov) verjetno ne bi preživela.

Eden izmed pomembnejših navedenih argumentov proti lovu so zamenjave z drugimi vrstami. Potrebne bodo dodatne raziskave mogočih vplivov na te vrste in možnosti glede zamenjave z drugo ptico, ki se lahko zgodi med lovom. V Sloveniji je sloka opredeljena kot ogrožena vrsta, ker je redka gnezdilka (povzeto po Denac in sod., 2013). V času lova pa ne moremo razločevati med tistimi, ki gnezdijo pri nas, in drugimi, ki le preletijo Slovenijo. Potencialno bi lov lahko negativno vplival na sloke, ki gnezdijo v Sloveniji, in poslabšanje njihovega položaja, vendar je obstoj sloke v slovenskem prostoru verjetno odvisen predvsem od migracijskega in svetovnega stanja. Na to pa lov v Sloveniji ne more vplivati.

Menimo, da lov, ki je skladen z Direktivo o pticah, za zdaj ne ogroža te vrste ptice in da bi bil v Sloveniji verjetno lahko dovoljen (za kar pa bi bile potrebne zakonske spremembe – potrebna bi bila sprememba aneksa v ptičji direktivi, ki lov v Sloveniji dovoljuje). Treba bi bilo tudi spremljati, da je lov v evropskem merilu še trajnosten in ne ogroža vrste, kar narekuje tudi Direktiva o pticah. Navajamo še smernice Evropskega načrta za upravljanje sloke, saj so smiselne in vključujejo tudi Slovenijo. Lov po celotni državi bi bilo treba prekiniti ob mrzlih dnevih, da ptice ne bodo pod stresom in se bodo lahko v miru premikale, iščoč hrano, in prepoved zaradi obnovitve telesnega stanja obdržati še teden po koncu mrzlih dni. Omejitve lova praviloma smiselno zajemajo tudi odstrel in omejitev števila ulovljenih ptic na lovca. Predvidevamo, da bi bilo mogoče na dan uloviti največ dve sloki na lovca (oz. lov tako omejiti), na mesec pa največ 10 slok na lovca, kar za celotno Slovenijo pomeni 1500 slok na mesec. Uvesti pa bi bilo treba tudi nelovne površine, kamor bi se lahko ptice zatekle v času lova in se mirno prehranjevale (European Commission 2005). Iz tujih raziskav je namreč razvidno, da sloke take nelovne površine zelo izkoristijo (Duriez in sod., 2005). Pa tudi lovne površine morajo imeti zadostno površino, da se lahko tja zateče večje število ptic, recimo kilometer ali dva obsega z gozdnato površino in pašniki. Menimo, da bi bila lahko lovna doba od začetka oktobra do konca januarja.

Pomembne pa so tudi študije o dinamiki vrste v Sloveniji. Ob morebitni uvedbi možnosti lova bi bilo treba uvesti tudi monitoringe odvzetih in živih živali, zlasti spolne in starostne sestave populacij, monitoring selitve sloke z obročkanjem na vseh območjih gnezditve in prezimovanja ter raziskave o ekologiji prezimovanja, hranjenja in selitvenih poteh (European Commission, 2005).

Dobro bi bilo, da bi sodelovale tudi naravoslovne in lovske organizacije ter se zavzemale za ohranjanje in zaščito življenjskega prostora gnezditve in prehranjevanja, saj zaradi posegov človeka izginja. Potrebna bi bila tudi analiza, koliko bi finančno pridobili tudi z lovskim turizmom.

4 SKLEP

Sloka je pomembna vrsta ptice, ki bogati raznovrstnost favne v Evropi. Status vrste je po klasifikaciji IUCN Red List Data (2015) opredeljen kot »vrsta ni ogrožena«; menijo, da številčnost sloke znaša do 15 milijonov osebkov (European Commission, 2005). Območje gnezditve sloke pokriva zlasti severne in vzhodne dele Evrope, pozimi pa se množično preseli v sredozemski svet (Aradis in sod., 2006). Health in sod. (2000) ocenjujejo, da v Evropi 2,2 milijona osebkov prezimi. V Sloveniji vemo o sloki razmeroma malo. V slovenskem prostoru se ptica pojavlja v drugi polovici septembra, ko se začne jesenska selitev, do druge polovice novembra. Spomladanska selitev se začne konec februarja in traja do prve polovice aprila (Adamič, 1976).

Gnezditveno populacijo v slovenskem prostoru avtorji ocenjujejo različno. Geister (1995) navaja, da jih je do 100 parov, novejša raziskava pa poročajo o 20 – 40 parih (povzeto iz Denac in sod. 2013). Gnezditvena populacija v Evropi je ocenjena na 1,5 – 11 milijonov osebkov (Aradis in sod., 2006).

Po ocenah lovci v Evropi odstrelijo od 2 do 5 milijonov ptic na leto. Odstrel v Italiji, Franciji in Grčiji pomeni 93 odstotkov celotnega evropskega odstrela (Spanò, 2001).

V Sloveniji je bila sloka lovna vrsta, dokler je niso leta 1993 uvrstili na seznam Uredbe o zavarovanju ogroženih živalskih vrst. V analiziranem obdobju 1985 – 1992 je bilo letno ustreljenih od 1300 do 2000 slok.

Lovski turizem je pomemben za prihodek lovišč. Ponudba tega turizma se v evropskih državah razlikuje. Dosedanjim aktivnostim za uvrstitev sloke med lovno divjad so nasprotovale predvsem naravovarstvene organizacije (zlasti DOPPS) z utemeljitvijo, da je sloka redka gnezdilka in bi morebitni odstrel negativno vplival na vrsto in druge vrste zaradi možnih zamenjav.

Menimo, da za uvrstitev sloke na seznam lovnihi vrst ni bioloških ovir, obstajajo pa številne druge (npr. politične, zakonodajne, nasprotovanje naravovarstvenih organizacij in delov drugih javnosti). Zanimanje med lovci v Sloveniji za lov je veliko. Menimo tudi, da slovenska zaščita vrste v pomenu prepovedi lova ni potrebna, ker ne prinaša izboljšanja stanja v evropski, verjetno pa tudi ne slovenski populaciji. Dobro pa bi bilo opraviti raziskavo o pojavljanju vrste v Sloveniji in poiskati gnezditvena območja ter natančneje opredeliti gnezditveno populacijo. To bi lahko naredili po vzoru Francije (Club National des beccassiers France, 2015) in Italije (Associazione Beccacciai d'Italia, 2015), kjer potekajo razne aktivne študije o ptici.

5 VIRI

- Adamič M. 1976. Gnezditve velikega kljunača (*Scolopax rusticola*) v Sloveniji da ali ne? *Proteus*, 38, 7: 262–266.
- Aradis A., Landucci G., Ruda P., Taddei S., Spina F. 2006. La beccaccia (*Scolopax rusticola*) nella tenuta presidenziale di Castelporziano. Bologna, Ministero dell'ambiente e della tutela del territorio, Direzione conservazione della natura, Istituto nazionale per la fauna selvatica Alessandro Ghigi: 38 str.
- Associazione Beccacciai d'Italia, 2015. Centro studi beccaccia
<http://www.csbeccaccia.it/web/home> (5. 6. 2015)
- Astvahunt 2015
<http://astvahunt.com/pdf/30/Spring%20capercaille,%20black%20grouse,%20woodcock%20in%20Russia.pdf> (5. 2. 2015)
- Aurora Caccia d.o.o. 2013
<http://www.auroracaccia.com/> (3. 8. 2013)
- BelHuntService 2013
<http://belhuntservice.com/> (3. 8. 2013)
- BirdLife International: Birds in Europe: population estimates, trends and conservation status. 2004. (BirdLife Conservation Series. No. 12). BirdLife International, Cambridge, UK.
- BirdLife International: Species factsheet. 2016. *Scolopax rusticola*.
<http://www.birdlife.org> (25. 04. 2016)
- Božič I., 1983. Ptici Slovenije. Ljubljana, Lovska zveza Slovenije: 429 str.
- Bulgarian Hunt Service Ltd 2013
<http://www.huntservice.com/bhs/eng/index.html> (10. 9. 2013)
- Caccia e avventura: Agenzia di viaggi venatori per la caccia in Romania Ungheria Macedonia Scozia e Grecia 2013
<http://www.cacciaeavventura.com/> (3. 8. 2013)
- Češarek D. 2010. Osnove gospodarjenja s prosto živečimi živalmi. Postojna, Ministrstvo za šolstvo in šport Republike Slovenije.
http://www.mizs.gov.si/fileadmin/mizs.gov.si/pageuploads/podrocje/Strukturalni_skladi/Gradiva/BIOTEHNOLOGIJA_GOZDRASTVO/BT_PODROCJA_138GOZDARSTVO_CESAREK.pdf (26. 7. 2016)
- Club National des beccassiers France: Becasse e Migration. 2015.
<http://www.becassismigration.fr/le-projet/> (5. 6. 2015)
- Denac K., Figelj J., Jančar T., Kmecl P., Koce U., Mihelič T. 2013. Pripombe na predlagane spremembe Uredbe o določitvi divjadi in lovnih dob. Ljubljana, Društvo za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije: 28 str.
http://www.tretjiclen.si/data/upload/Pripombe_DOPPS.pdf (4. 5. 2013).

- Denac K., Mihelič T., Božič L., Kmecl P., Jančar T., Figelj J., Rubinič B. 2011. Strokovni predlog za revizijo posebnih območij varstva (SPA) z uporabo najnovejših kriterijev za določitev mednarodno pomembnih območij za ptice (IBA): končno poročilo (dopolnjena verzija).
http://simarine-natura.ptice.si/wp-content/uploads/2013/01/Revizija_IBA_koncno_porocilo_oddano_28_10_2011_dopolnjena_verzija_stisnjeno.pdf (26. 7. 2016)
- Direktiva 2009/147/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 30. novembra 2009 o ohranjanju prosto živečih ptic (kodificirana različica).
<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/?uri=CELEX%3A32009L0147> (4. 5. 2013).
- Duriez O. 2003. Stratégies individuelles d’hivernagechez la Bécassedes bois (*Scolopax rusticola*): compromis énergétique spour la sélection de l’habitat. Paris, Université Pierre et Marie Curie: 228 str.
- Duriez O., Fritz H., Binet F., Tremblay Y., Ferrand Y. 2005. Individual activity rates in wintering Eurasian woodcocks: starvation versus predation risk trade-off? *Animal behaviour*, 69, 1: 39–49.
- European Commission DOC/ORN 04/02 “Guidance document on hunting under Council Directive 79/409/EEC on the conservation of wild birds The Birds Directive”. 2002.
http://www.unece.org/env/pp/compliance/C2007-18/Communication/SupportingDocumentation2006.12.04/EUKommissionenGuidancebirdsdirect_en.pdf (18. 2. 2008)
- European Commission (DG ENV B2), European Union Management Plan for Woodcock *Scolopax rusticola* 2006–2009. 2005.
<http://www.woodcockireland.com> (19. 2. 2008).
- Farago S., Laszlo R., Bende A. 2012. Consequences of Eurasian Woodcock (*Scolopax rusticola*) Hunting on the Population in Hungary. V: International Scientific Conference on Sustainable Development & Ecological Footprint March 26-27 2012. Sopron, Hungary.
http://publicatio.nyme.hu/81/1/FaragoEtAl_ConsequencesOfEurasianWoodcockHuntingOnThePopulationInHungary.pdf (19. 2. 2013).
- Ferrand Y., Gossmann F. 2000. La Becasse des bois. In Enquete Nationale sur les tableaux de chasse a tir. ONCFS/UNFDC. Faune Sauvage n° 251: 96–105.
- Ferrand Y., Gossmann F. 2001. Elements for a woodcock management plan. *Games and Wildlife Science*, 18, 1: 115–139.
- Fossati A. 2011 L’infaticabile croccolone Numero 54 – Novembre 2011
<http://www.giornaledelbeccaccino.it/beccaccino-54-presenza-del-croccolone.pdf> (4. 5. 2015)
- Geister I. 1995. Ornitološki atlas Slovenije. Ljubljana, DZS: 120 str.

- Grošelj P. 2015. Uspešna gnezditve sloke (*Scolopax rusticola*) v Sloveniji. *Proteus*, 77, 9/10: 465–470.
- Heat M., Borggreve C., Peet N. 2000. European bird populations: estimates and trends. Cambridge, Birdlife International.
- Hunter Company 2013
<http://www.huntercompany.net/> (3. 8. 2013)
- Il postiglione, Viaggi
http://www.ilpostiglione.com/allegati/84_polonia.pdf (10.9.2013)
- IUCN Red List, *Scolopax rusticola*. 2015
<http://www.iucnredlist.org/details/22693052/0> (5. 5. 2013)
- La starna: Agenzia Turistica di Caccia. 2013.
<http://www.la-starna.com/> (3. 8. 2013)
- Lov u Hrvatskoj: Plavo more. 2011.
<http://www.croatia-hunting.com> (5. 9. 2013).
- Lov (Lovna 2015/16 godina). 2015. Lovački savez Bjelovarsko-bilogorske županije.
<http://www.lsbz.hr/pdf/Cjenik%20EU.pdf> (4. 11. 2015).
- Lovački savez Srbije 2013
http://www.ekolss.com/cenovnik_2014_15.pdf (31. 12.2013)
- Marlot M. 2009 Okoljski vidiki lovstva in lova v Sloveniji: diplomsko delo. (Univerza v Ljubljani Filozofska Fakulteta oddelek za geografijo)
http://geo.ff.uni-lj.si/pisnadela/pdfs/dipl_200903_miha_marlot.pdf (28. 7. 2016)
- Masterfin. 2013. Hunting in Bulgaria.
<http://www.huntingbg.eu> (3. 8. 2013).
- Memoli A., Paffetti O., 2007. Studi preliminari sulla variabilità genetica della beccaccia (*Scolopax rusticola* L.). *L'Italia Forestale e Montana*, 62, 2: 117–128.
- Mihelič T., 2016. Sloka. tomaz.mihelic@dopps.si (ustni vir 2016)
- Musulini M., Nikšić B., Prđun S., 2009 Morfološke osobine šljuke bene (*Scolopax rusticola* L.). Sve učiliste v Zagrebu Agronomski fakultet.
http://www.unizg.hr/rektorova/upload_2009/Sljuka%20rektorova.pdf (2. 5. 2015)
- Novinec S. 2013. Povzetek vseh predlogov za spremembo in dopolnitev Uredbe o določitvi divjadi in lovnih dob. Ljubljana, Ministrstvo za kmetijstvo in okolje, Direktorat za gozdarstvo, lovstvo in ribištvo.
http://www.tretjiclen.si/data/upload/MKO_povzetek.pdf (4. 8. 2013).
- Pravilnik o uvrstitvi ogroženih rastlinskih in živalskih vrst v rdeči seznam. 2004. Uradni list RS, št. 96/2004, 61/2006, 8/2010.
- Prekalj G. 2011 Zamah turističnega lova u Hrvatskoj. *Dobra Korba*, Časopis za lovce ljubitelje pasa i prirode, 113.
<http://lovac.info/literatura/lovacki-casopisi-magazini/1767-izasao-je-novi-broj-113-nacionalnog-lovackog-magazina-dobra-kob.html> (3. 4. 2015).

- Romagnanoi: Oltre 500 beccacce sequestrate all'aeroporto. 2011. Romagna Noi. 2011.
<http://www.romagnanoi.it/news/rimini/723863/Oltre-500-beccacce-sequestrate-all-aeroporto.html> (5. 9. 2013).
- Ro Hunting 2015
<http://www.ultramarine.ro/engleza/hunting-sitar.asp> (4. 2. 2015)
- Slavianskytrophy hunting club. 2013
<http://www.hunterclubrussia.com/> (3. 8. 2013)
- Spanò S. 2001. Il punto sulla beccaccia. Ariccia, Legatoria del sud: 184 str.
- Sprememba Uredbe o določitvi divjadi in njihovih lovnih dobah v fazi prejemanja mnenj. 2013.
http://www.mkgp.gov.si/nc/si/medijsko_sredisce/novica/article//6276/ (15. 5. 2014)
- Statistični podatki baze LOV – 11: 1980–1993. Ljubljana, Statistični urad Republike Slovenije, Arhiv Zavod za gozdove Slovenije (neobjavljeno)
- Svensson L. 2000. Birds of Europe. Princeton University Press.
- Šprem N., Safner R., Uher D., Musulin M., Nikšić B., Prđun S. 2010. Morfološke osobline šljuke bene (*Scolopax rusticola* L.) drtavnog lovišta Republike Hrvatske Prelom III/29
http://sa.agr.hr/2010/radovi_06.html (5. 6. 2015)
- Trilar T. 2004. Narava na dlani: gozdne ptice Slovenije. Ljubljana, Mladinska knjiga: 55 str.
- Tavecchia G., Pradel R., Gossman F., Bastat C., Ferrand Y., Lebreton J.D. 2002. Temporal variation in annual survival probability of the Eurasian woodcock *Scolopax rusticola* wintering in France. *Wildlife Biology*, 8: 21–30.
- Uccelli d'Europa, Croccolone – *Gallinago media*
<http://uccellideuropa.jimdo.com/caradridiformi/scolopacidi/croccolone/> (17. 11. 2013).
- Uredbe o zavarovanju ogroženih živalskih vrst. 1993. Uradni list RS, št. 57/1993
- Woodcock & Snipe Hunter Ltd 2013
<http://www.woodcock-hunting.com/> (3. 8. 2013)

ZAHVALA

Zahvaljujem se mentorju prof. dr. Klemenu Jerina za vso pomoč in usmerjanju pri izdelavi diplomskega dela.

Rad bi se še zahvalil vsem, ki so mi pri izvedbi diplomske naloge na kakršenkoli način pomagali.